

SUDERINTA
Lietuvos Respublikos
susisiekimo ministerijos
2012 m. gegužės 29 d. raštu
Nr. 2-2547(52)

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministerijos
2012 m. liepos 3 d. raštu
Nr. SR-3354

1. Programa

1.1. Programos pavadinimas

**MOTORINIŲ TRANSPORTO PRIEMONIŲ KELEIVIAMS VEŽTI VAIRUOTOJŲ
MOKYMO PROGRAMA PRADINEI PROFESINEI KVALIFIKACIJAI VEŽTI
KROVINIUS PRAPLĖSTI SKUBOS TVARKA**

1.2. Valstybinis kodas

265084058

1.3. Suteikiama teisė atlikti

Suteikiama vairuotojo pradinė profesinė kvalifikacija vežti krovinius komerciniais tikslais.

1.4. Reikalavimai asmenų amžiui, išsilavinimui, profesinei kvalifikacijai, darbo patirčiai

Minimalus amžius:

- kai siekia vairuoti C1 ar C1E kategorijų motorines transporto priemones – 18 metų;
- kai siekia vairuoti C ar CE kategorijų motorines transporto priemones – 21 metai;

Vairuotojai, turintys kvalifikacijos pažymėjimus, patvirtinančius pradinę profesinę kvalifikaciją vežti keleivius (D1, D1E, D, DE kategorijų motorines transporto priemones).
Galiojanti vairuotojo sveikatos patikrinimo medicininė pažyma

1.5. Mokymo trukmė

35 valandos.

1.6. Programos rengėjai

Grupės vadovas – Romanas Gaidžiūnas, profesijos mokytojas ekspertas, Lietuvos vairuotojų rengimo įstaigų asociacijos prezidentas;

Nariai:

1. Darius Lesickas, vairuotojų mokytojas, Lietuvos vairuotojų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo mokyklų asociacijos prezidentas;
2. Valentinas Masilionis, profesijos mokytojas metodininkas, Lietuvos vairuotojų rengimo įstaigų asociacijos atstovas;
3. Audrius Stramkauskas, vairuotojų mokytojas, Lietuvos vairuotojų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo mokyklų asociacijos atstovas;
4. Valdas Šlepikas, vairuotojų mokytojas, Lietuvos vairuotojų rengimo įstaigų asociacijos atstovas.

2. Programos apibūdinimas

2.1. Rengimo pagrindas

Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2007, Nr. 128-5213; 2010, Nr. 75-3791);

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804);

Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 98-2478; 2007, Nr. 43-1627);

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. liepos 7 d. nutarimas Nr. 833 „Dėl formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 89-4259);

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2011 m. vasario 3 d. įsakymas Nr. 3-79 „Dėl C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo pradinę profesinę kvalifikacijai įgyti ir vairuotojų periodinio profesinio mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 17-818);

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. rugpjūčio 27 d. įsakymas Nr. V-1435 „Dėl formaliojo profesinio mokymo programų rengimo ir įteisinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 105-5436);

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. vasario 6 d. įsakymas Nr. V-209 „Dėl kvalifikacijos pažymėjimo, profesinio mokymo pažymėjimo, profesinio mokymosi pasiekimų pažymėjimo, kompetencijų įvertinimo pažymėjimo turinio, formos ir išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 19-885).

2.2. Programos tikslai

Suteikti vairuotojams, turintiems kvalifikacijos pažymėjimus, patvirtinančius pradinę profesinę kvalifikaciją vežti keleivius, žinių ir gebėjimų, reikalingų įgyti pradinę profesinę kvalifikaciją vežti krovinius.

2.3. Mokymosi pasiekimai

Eil. Nr.	Mokymosi pasiekimai
1.	Įgyja reikiamų profesinių teorinių žinių ir praktinių įgūdžių saugiai vežti krovinius C1, C, C1E ir CE kategorijų motorinėmis transporto priemonėmis.

3. Detalus mokymo planas

Eil. Nr.	Temų pavadinimai	Valandų skaičius	
		teorijai	praktiniam mokymui
TEORINIS MOKYMAS			
1.	Transporto priemonės krovos darbai, pakuočių ir padėklų tipai.	8	
1.1.	Pakuočių ir padėklų tipai.	1	
1.2.	Transporto tara, krovinių pakavimas, markiravimas.	1	
1.3.	Pagrindiniai krovinių, kuriuos būtina įtvirtinti, tipai.	1	
1.4.	Krovinių fiksavimo ir tvirtinimo būdai. Pratybos.	2	
1.5.	Tvirtinimo įtaisai ir jų patikrinimas. Pratybos.	2	
1.6.	Krovos įranga ir jos naudojimas.	0,5	
1.7.	Krovinio dengimo būdai ir priemonės.	0,5	
2.	Transporto priemonės veikiančios jėgos, transporto priemonės ir junginio ašių apkrovų apskaičiavimas.	5	
2.1.	Transporto priemonės veikiančios jėgos.	0,5	
2.2.	Pavarų naudojimas atsižvelgiant į transporto priemonės apkrovą ir kelio profilį.	0,5	
2.3.	Maksimalūs leidžiami transporto priemonių matmenys, leidžiamos ašies apkrovos, leidžiamos bendrosios masės. Nestandardinių krovinių tvirtinimas ir gabenimas.	1	
2.4.	Transporto priemonės naudingosios apkrovos apskaičiavimas. Pratybos.	1	
2.5.	Apkrovų pasiskirstymas ir pasekmės dėl per didelės apkrovos.	1	
2.6.	Transporto priemonės stovumas ir svorio centras	1	
3.	Krovinių vežimą reglamentuojantys teisės aktai ir dokumentai.	12	
3.1.	Vežimų teisinis reguliavimas, krovinių vežimą reglamentuojantys teisės aktai.	1	
3.2.	Vairuotojų ir vežėjų atsakomybė pagal Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvenciją (CMR). Pratybos.	1	
3.3.	Tarptautinių krovinių pervežimo veiklos vykdymas su trečiosiomis šalimis. Muitinės konvencija dėl tarptautinio krovinių gabenimo (TIR sistema). Pratybos (naudojimas, dokumentų pildymas, garantijos, finansinė atsakomybė).	1	
3.4.	Prekių ir daiktų deklaravimas, grynujų pinigų gabenimas, garantijos, gabenamų prekių ir daiktų muitinis statusas, jų atpažinimas ir ženklinimas. Pratybos.	1	
3.5.	Padidintos rizikos krovinių gabenimas, ATP ir ATA sutartys. Dokumentai, reikalavimai vežėjui bei transporto priemonei. Pratybos.	1	
3.6.	Pavojingų krovinių klasifikavimas, identifikavimas, reikalavimai vairuotojui ir transporto priemonei, vežant pavojingus krovinius. Pratybos.	1	
3.7.	Reglamentas (EEB) 2913/92 Bendrijos muitinės kodeksas. Vairuotojo ir vežėjo atsakomybė už muitinės nustatytų reikalavimų nevykdymą. Administracinė ir baudžiamoji atsakomybė. Kontrabanda.	1	
3.8.	Europos Bendrijų leidimų, licencijų išdavimo tvarka.	1	
3.9.	Krovinių vežimo sutartimis nustatomi įpareigojimai. Vežėjo ir vairuotojo atsakomybė.	1	

3.10.	Krovinių vežimo dokumentai ir jų rengimo tvarka. Pratybos.	1	
3.11.	Kelionės leidimų naudojimas. Pratybos.	1	
3.12.	Valstybių sienų kirtimo tvarka. Reikalinga dokumentacija.	1	
4.	Krovinių vežimo kelių transportu ekonominiai ypatumai ir rinka.	7	
4.1.	Krovinių vežimo kelių transportu ekonominiai ypatumai ir rinka.	0,5	
4.2.	Krovinių vežimo kelių transportu palyginimas su jų vežimu kitomis transporto rūšimis.	0,5	
4.3.	Krovinių vežimas už atlygį arba savo sąskaita.	0,5	
4.4.	Krovinių vežėjų veiklos organizavimas. Krovinių draudimas.	0,5	
4.5.	Skystų krovinių bei medienos ir gyvūnų vežimas.	1	
4.6.	Krovinių vežimo sektoriaus pokyčiai.	0,5	
4.7.	Vežimas geležinkelių, kelių ir jūrų transportu.	0,5	
4.8.	Krovinių vežimo būdai ir optimalaus maršruto parinkimas. Navigacinės sistemos.	1	
4.9.	Subrangos sutarčių sudarymas.	0,5	
4.10.	Transporto terminalai.	0,5	
4.11.	Krovinių vežimo ekonominis pagrindimas, išlaidų ir sąnaudų nustatymas. Pratybos.	1	
	Išskaita iš specifinių temų	0,5	
	PRAKTINIS MOKYMAS		
1.	Mokymas aikštelėje.		1
1.1	Susipažinimas su transporto priemonės valdymo įranga, variklio užvedimas, pajudėjimas, važiavimo pradžia, pavarų perjungimas, stabdymas, sustabdymas nustatytoje vietoje. Transporto priemonės taisyklingas pastatymas šonu ir galu prie pakrovimo rampos. Pakrovimo bei krovinių tvirtinimo įrangos pasirinkimas pagal pateiktą krovinį ir jos patikrinimas.		1
2.	Mokymas keliuose.		1.5
2.1	Racionalus ir ekonomiškasis transporto priemonės vairavimas, vadovaujantis navigacijos prietaisu, dieną ir tamsiu paros metu patvirtintu maršrutu, keliuose, kuriuose yra įkalnės ir nuokalnės, viena ir kelios eismo juostos važiavimo kryptimi, nereguliuojamos ir reguliuojamos sankryžos, nuvykstant į du ar daugiau nurodytus punktus.		1,5
	Iš viso:	32,5	2,5

PASTABA: praktinio vairavimo užsiėmimams sudaromas praktinio mokymo apskaitos lapas ir vairuotojo pasiekimų vertinimo metodika.

4. Reikalavimai mokytojams (išsilavinimas, profesinė kvalifikacija, darbo patirtis)

Profesijos mokytoju, vykdant teorinį mokymą, gali dirbti asmuos, įgijęs ne žemesnį kaip aukštesnįjį ar aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų ar specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą pagal šios mokymo programos turinį ir turintis:

- ne mažesnę kaip trejų metų darbo, susijusio su kelių transportu ar vairuotojų mokymu, patirtį arba turintis tarptautinės kelių transporto sąjungos (IRU) kvalifikaciją patvirtinančią pažymėjimą pagal šios profesinio mokymo programos turinį;
- C kategorijos transporto priemonių vairavimo teisę;
- pedagoginį išsilavinimą arba Švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka išklaustyti pedagoginių ir psichologinių žinių kursų pažymėjimą.

PASTABA :

- atskiras programos temas gali mokyti atitinkamų specialybių profesijos mokytojai, turintys ne žemesnę kaip šių specialybių aukštąjį išsilavinimą, išklause Švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka pedagoginių ir psichologinių žinių kursą bei ne mažesnę kaip trejų metų šios srities darbo patirtį.

Profesijos mokytojas vykdantis praktinį mokymą turi turėti:

- ne žemesnę kaip vidurinį išsilavinimą ir profesinę kvalifikaciją, susijusią su automobilių transportu;
- ne mažesnę kaip trejų metų darbo, susijusio su vairuotojų mokymu, patirtį;
- C, CE kategorijų transporto priemonių vairavimo teisę ir šių kategorijų ne mažesnę kaip trejų metų vairavimo patirtį;
- Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos išduotą specialių kursų baigimo liudijimą, patvirtinantį teisę dirbti vairavimo instruktoriumi.

5. Reikalavimai metodiniams ir materialiesiems ištekliams

Mokymo įstaigoje turi būti šie metodiniai ištekliai:

- vaizdinės mokymo priemonės;
- dalijamoji medžiaga savarankiškiems darbams;
- praktinio mokymo užduotys, klausimynai ir testai, konspektai, mokomieji vairavimo maršrutai;
- specialybė literatūra ir krovinių vežimą reglamentuojantys norminiai aktai.

Mokymo įstaigoje turi būti šie teoriniai ir praktiniai mokymui skirti materialieji ištekliai:

- kompiuterinė įranga su internetine prieiga;
- projekcinė įranga, skirta vaizdinėms mokymo priemonėms pateikti;
- skaitmeninio tachografo veikimo stendas arba kompiuterinė programa;
- krovinių ir taros įtvirtinimo įranga;
- įvairūs pavieniai įvairių formų kroviniai, tara ir kroviniai ant padėklų;
- krovinių vežimo dokumentų blankų kopijos;
- priešgaisrinės saugos, pirmosios medicininės pagalbos priemonės ir higienos įgūdžių mokymo vaizdinės priemonės;
- C kategorijos automobiliai ir/arba CE kategorijos junginiai, paruošti krovinių vežimui ir atitinkantys Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymo Nr. IV-329 „Dėl motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ 3 priedo reikalavimams. Mokomieji automobiliai transporto priemonės registracijos liudijime turi turėti kodą ST (mokomoji transporto priemonė su papildoma valdymo įranga vairavimo instruktoriui). Šiuose automobiliuose rekomenduojama naudoti GPS/GSM įrenginį, teikiantį informaciją apie nuvažiuotą atstumą ir degalų sąnaudas. Transporto priemonės turi būti paženklintos Kelių eismo taisyklių nustatyta tvarka;
- speciali praktinio mokymo aikštelė, su vieta transporto priemonių apžiūrai ir specialiu elementu, prie kurio turi būti užtikrintas saugus privažiavimas ir nuvažiavimas: krovinių pakrovimo – iškrovimo vieta (rampa). Ji turi būti tokių matmenų, kad būtų galima saugiai pakrauti ir iškrauti krovinius krautuvais.

Rekomenduojama specialybės literatūra ir pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys krovinių vežimą:

1. Baublys A. Keleivių ir krovinių vežimai kelių transportu. Vilnius: Technika, 1994.
2. Baublys A. Krovinių vežimai. Vilnius: Technika, 2002.
3. Baublys A. Tarptautiniai vežimai kelių transportu. Vilnius: Technika, 2003.
4. Giedra K., Kirka A., Slavinskas S. Automobiliai. Kaunas, 2002.
5. Giedra K., Valatka A. Mano automobilis. Kaunas, 2000.
6. Gudzinevičiūtė O.A. Vairuotojams apie lietuvių kalbą. Šiaurės Lietuva, 2010 m.
7. Jacikevičius A. Žmonių grupių socialinė psichologija. Vilnius, 1995.
8. Kirka A. Automobiliai. Kaunas, 2002.
9. Lietuvos Žemės ūkio Universitetas. Eismo saugumo pagrindai. Kaunas-Akademija. 1997.
10. Martinkus B., Žilinskas V. Ekonomikos pagrindai. Kaunas: Technologija, 2001.

11. Minelga M. Aprūpinimo logistika. Vilnius, 2006.
12. WISTRA – krovinių kontrolės sistemos. Katalogas.
13. Zasada S. Saugus greitis. Autos klubas, 2008.
14. Žekonis J. Automobilio priežiūra. Asveja, 2006.
Norminiai dokumentai ir jų pakeitimai:
15. Bendrosios gaisrinės saugos taisyklės. (Žin., 2010, Nr.99-5167).
16. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/59/EB;(OL L 226, 10/09/2003).
17. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas EB Nr.561/2006. (OL L 207, 11/04/2006).
18. Europos sutartis dėl pavojingų krovinių tarptautinių vežimų keliais (ADR). (Žin., 2004, Nr.91-3349).
19. Europos šalių susitarimas dėl kelių transporto priemonių ekipažų, važinėjančių tarptautiniais maršrutais, darbo (AETR)(Žin., 2011, Nr. 104-4869).
20. Krovinių vidaus vežimo kelių transportu taisyklės. (Žin., 1997, Nr.76-1963).
21. Krovinių, vežamų kelių transporto priemonėmis, išdėstymo ir tvirtinimo taisyklės. (Žin., 2008, Nr.24-876).
22. Krovinių tarptautinių vežimų kelių transportu taisyklės. (Žin., 1998, Nr.115-3261).
23. Lietuvos Respublikos administracinių teisių pažeidimų kodeksas. (Žin., 2004, Nr.68-2368).
24. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas. (Žin., 2002, Nr.64-2569).
25. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas. (Žin., 2003, Nr.70-3170).
26. Lietuvos Respublikos kelių transporto kodeksas. (Žin., 1996, Nr.119-2772).
27. Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas. (Žin., 1996, Nr.52-1239).
28. Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymas. (Žin., 1991, Nr.30-804).
29. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymas 2011 m. vasario 3 d. Nr. 3-79; (Žin., 2011, Nr. 17-818).
30. Muitinės konvencija dėl tarptautinio krovinių transporto su TIR knygelėmis. (Žin., 2000, Nr.6-155).
31. Prekių deklaravimo ir muitinio tikrinimo nuostatai. (Finansų ministro įsakymas Nr.3, 2000.01.13)(Žin., 2000, Nr.11-264).
32. Reglamentas (EB) Nr.432/2004. (OL L 071, 10/03/2004).
33. Reglamentas (EB) Nr.1360/2002.(OL L 207, 5/08/2002).
34. Reglamentas (EEB) Nr.3821/85, Priedas IB.
35. Susitarimas dėl greitai gendančių maisto produktų tarptautinio gabenimo ir gabenimui naudojamų specialių transporto priemonių (ATP). (Žin., 2011, Nr. 104-4870).
36. Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvencija (CMR). 1956.05.19 Ženeva.

6. Baigiamasis mokymosi pasiekimų vertinimas (vertinimo būdai, trukmė)

Asmens įgytų kompetencijų įvertinimą organizuoja kompetencijų vertinimo akredituota institucija, vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro nustatyta ir su ūkio ministru suderinta asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarka.

Asmeniui, kurio mokymosi pasiekimai įvertinami patenkinamai, švietimo ir mokslo ministro 2012 m. vasario 6 d. įsakymo Nr. V-209 „Dėl Kvalifikacijos pažymėjimo, profesinio mokymo pažymėjimo, profesinio mokymosi pasiekimų pažymėjimo, pažymėjimo, kompetencijų įvertinimo pažymėjimo turinio, formos ir išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 19-885) nustatyta tvarka, išduodamas kvalifikacijos pažymėjimas.

Asmuo laikomas nebaigusiu šios profesinio mokymo programos, kai jo mokymosi pasiekimai įvertinami nepatenkinamai. Pakartotinas kompetencijų vertinimas gali būti organizuotas ne anksčiau kaip po vienos savaitės.